

Mõtteid merele vaadates

Kätte on jõudnud selle kevade ilusaim aeg ning paratamatult kõnnib üha enam inimesi siis mere äärde. Eks liigun minagi sagedamini mere suunas, et istuda veidi merekaldal ja vaadata kaugusse.

Peeter Järvelaid
Põhja-Tallinna linnaosa vanem

Samas tahan sügavalt sisse hingata värsket meretuult, mis paitab mõnusalt mind tervikuna. Kui vesi juba soojemaks läheb, siis tahan seista jalgupidi vees nagu maal olles paljajalu seista õuemurul või astuda mõned sammud künnivaos. Need, kes mere ääres sündinud, omavad vist seda erilist merelõhna oma haistmismälu, sest nii nagu kalad ja rändlinnud, tuleb ka inimese vahel peale pikemat kodukohast eemalolekut oma sünnikohta tagasi ja mõni jõuab, ise ehk neid kunagise sünnikodu koordinaate tundmata, ikkagi väga täpselt just sinna, kus ka oma kopsud esimest korda täiel rinnal mereõhku täis tõmbas.

Meriga merest

Tallinlased võiks mäletada, et kunagi on meri ulatunud linna alal hoopis kaugemale kui praegu. Seega, seistes nüüd ehk oma koduhoovis, tasuks osata ette kujutada, et kunagi oli ka selles hoovis meri või mererand.

Kuid rääkima ja mõtlema merest pani mind mõte mitmele tuntud inimesele, nende seas meie presidendile Lennart Merile. Tema jättis meile kirjaniku, reisimehe ja poliitikuna palju mõtteainet andvaid mõttesähvatusi, kuid meie praegusesse poliitiliselt laetud aega sobib kindlasti tõdemus: rahvas, kes elab mere ääres, ei saa (ei tohi – minu tõlgendus) olla väike või väiklane. Lennart Meri seletas seda võimalusega näha silmapiiri, mis sunnib inimest endale kogu aeg teadvustama, et maailm on tegelikult suur ja ahvatlev. Maailm on nii suur, et selle väikese

maa pojad-tütred ei tohiks olla üksteise suhtes kurjad ja väiklased, sest võimalus alati istuda paati (laeva) ja minna vaatama, kuidas elatakse silmapiiri taga, peaks ära võtma ühiskonnas sageli võimu võtva arusaama, nagu meil oleks siin kole kitsas.

Vaadates näiteks selliseid edukaid maid nagu Taani ja Holland, saame muidugi öelda, et meil pole täna kindlasti meie käsutuses oleva maadüki suuruse mõttes mitte kuidagi kitsas. Kitsaks läheb siis, kui paljud tahavad kas äris, teaduses või poliitikas suhteliselt väikest arvu suhteliselt hea tasuga töökohti, mida siis Maarjamaal teadagi vähevõitu, arvestades soovijate suurt hulka, kes sooviks siinsetes oludes suhteliselt hästi elada. Siit tulebki rahva ja riigi hoiak, kas osatakse ümbritsevat näha vaid väikese lapikesena ja suudetakse mõelda vaid võttes, et tulevik saab olla vaid viletsam kui seda olid meie elamisvõimalused. Või osatakse näha pidevalt seda vaadet merele, mis näitab meile ikka uusi ja kindlasti ahvatlevaid võimalusi.

Kus asub Põhja-Tallinn?

Tallinna kavatsus avada linn üha enam merele ja tuua inimesed elama aladele, kus nõukogude ajal oli piiritsoon või siis suhteliselt robustne tööstusmaastik, on hakanud juba silmarõõmustavaid vilju kandma. Vahel mõtlen oma sõpradele välismaal ja näen vaimusilmas, kuidas ma neile seletan, kus asub ja mida endast kujutab Põhja-Tallinna linnaosa vanas hansalinnas Tallinnas.

Seda tehes pean oma sõpradele seletama kuulsaks poeedi unistust, et tahaks elada peaaegu

raekoja platsil ja samas mere ääres ning metsas. Põhja-Tallinn on vähemalt betoonist suurlinna elanikele just selline ideaalne koht, sest iga minu sõber tahaks samuti elada kiviviske kaugusel vanast raekojust kui samas ka suure linnukaitseala äärel, ikka lisaks vaade merele.

Põhja-Tallinnal on veel vaja paremini kirja panna oma piirkonna ajalugu, et iga elanik omaks enda jaoks mingeid kultuurilisi pidepunkte, mis just teda tugevalt kõnetavad.

Juba on käimas ettevalmistused meie rahvakirjaniku Jaan Krossi 100. sünniaastapäeva tähistamiseks, mis jõuab kätte veebruaris 2020. Jaan Kross lugus ennast alati Kalamaja-poisiks ja Paul Johansenile toetudes näitab oma romaanis

“Kolme katku vahel” kuulsat Tallinna kroonika kirjutajat Balthasar Russowit samuti kui Kalamaja-juurtega voorimehepoega, kes suutis end haritud meheks koolitada. Kuigi meie tänase ajaloolased pole just alati selle määratluse nõus, on tähtsam midagi muud, mida Jaan Kross tahtis meile öelda – eeslinnade lastel on täiesti väga head võimalused elus midagi olulist korraldada.

Minu jaoks on Põhja-Tallinn ka meenutus, et Sergei Dovlatov (1941–1990), kes armastas nii väga Tallinnat, on oma rahvusvahelist kuulsust toonud raamatute lood nii või teisiti sidunud just selle piirkonnaga.

100-aastane Riigikogu avas ukseid

Laupäeval tähistas 100. sünnipäeva pidav Riigikogu oma tähtpäeva lahtiste uste päevaga. Toompea lossi, parlamendi töö ja saadikutega käis tutvumas ligi 3000 inimest. Avatud olid ka Keskfraktsiooni ukseid ning külalised said vestelda kohal olnud saadikutega ning nendega koos pilti teha.

Kõige menukamad tegevused olid ekskursioonid ja Pika Hermannitorni külastamine. Riigikogu esindus- ja tööruumid olid kogu päeva vältel avatud. Riigikogu lahtiste uste päev algas segakoori HUIK! tervituskontserdiga Toompea lossi rõdult, seejärel tervitas Riigikogu esimees Henn Põlluaas külalisi lossi hoovis.

Keskpäeval toimunud infotunnis sai esitada küsimusi peaminister Jüri Ratasele, siseminister Mart Helmele ja välisminister Urmas Reinsalule. Peaministril jätkus jututeemasid inimestega ka pärast infotundi.

Kohvikus peetud arutelul vahetasid mõtteid esmakordselt Riigikogusse valitud Kaido Hõõvelson, Marina Kaljurand, Kai Rimmel, Andres Sutt ja Raivo Tamm. Neid usutas väliskomisjoni esimees Enn Eesmaa.

Lahtiste uste päeval peetud mälumängust „Riigikogu 100“ võttis osa kaks Riigikogu võistkonda ja viis koolivõistkonda. Kõige rohkem õigeid vastuseid teadis Riigikogu I võistkond. Parima koolivõistkonna tiitli sai Tallinna Tehnikagümnaasium.

NUKU näitlejad Anti Kobin ja Taavi Tõnisson lugesid eesti keele aasta puhul lastetoas ette lugusid eesti lastekirjanduse kullafondist. Eesti Rahvusraamatukogu ja Tallinna Keskraamatukogu olid kohal hüpikraamatukoguga. Lastele olid üles seatud lugemispesad ja erinevad töötoad, sealhulgas Eesti Teatri- ja Muusikamuseumi töötuba „Priuse piddo“. Laulu- ja tantsupeo aasta puhul sai tantsida koos „Leigari“ rahvatantsijatega. Päeva lõpetas „Tähtede lava“ väikeste staaride hea tuju kontsert, mida juhtis lauljatar Sissi.

Esimene iseseisvas Eestis rahva valitud esindus – Asutav Kogu – tuli kokku 23. aprillil 1919. aastal Tallinnas „Estonias“. Riigikogu tähistab seda sündmust igal aastal lahtiste uste päevaga.

Tänavu toimus üritus 25. mail, kuna sel päeval möödus sada aastat Asutava Kogu jõudmisest „Estonias“ Toompeale. Lahtiste uste päeva traditsioon sai alguse 20 aastat tagasi.

Aivar Jarne

